

I.L.R. Punjab and Haryana(1969)t

ਗਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 537 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(5) *ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ-

“ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੁਝ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 537 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਿਯਮਤਾ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਸਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ, ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ। - ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੇਡ ਦੇ S. 537 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(6) ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ 16 ਅਗਸਤ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ।

ਆਰ ਡਬਲਯੂ ਐਮ _

.....

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਡੀ.ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਜੇ.ਜੇ.

ਬਰਿਜ ਲਾਲ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਜਵਾਬਦਾਰ।

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 722

18 ਜੁਲਾਈ 1968

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮ, 1955 — ਨਿਯਮ 25 — ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) 111.LR 11955 ਪੁੰਜ. 226=AIR 11955 Pb. 1151

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮ, 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 25 ਅਤੇ 26 ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ ਲਾਗੂ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 26 ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 70(3) ਨੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਭਾਗ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 25 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਸ਼ਾਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੂਆ ਵਲੋਂ 24 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸ. ble ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ ਸੀ ਜੈਨ 18 ਜੁਲਾਈ, 1968 ਨੂੰ।

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫ਼ਕਵੀ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ 12 ਮਾਰਚ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰ. 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਉਲਟ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, 1963, 11 ਜਨਵਰੀ, 1963, 12 ਅਕਤੂਬਰ, 1962 ਅਤੇ 28 ਜੁਲਾਈ, 1962।

H. S. WASU SENIOR A DVOCAE WITH B. S. BASU, ADVOCATE, for the Petitioner.

A. S. SARHADI SENIOR ADVOCATE WITH N. S. BHATIA, ADVOCATE, for the Respondents

24 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਐਸ.ਬੀ. ਦਾ ਆਰਡਰ।

ਡੀ.ਯੂ.ਏ. , ਜੇ.—ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਨੰਬਰ 144 ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੀ ਲੀਜ਼ ਮਨੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਸਟਡੀਅਨ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਰੈਂਟ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਸੀ ਐਂਡ ਆਰ) ਰੂਲਜ਼, 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਕਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਨਾ ਨਿਯਮ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਮਤ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ 16,000 ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

ਰੁ. 50,000 ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ ਪੀ ਸਪਰਾ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸ਼ੋਧਨ 'ਤੇ, 7, ਨਵੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਲਾਟੀ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 28 ਜੁਲਾਈ, 1962 ਨੂੰ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੰਦ ਰਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 11 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

iiiij Lai v. The Central Government and others (Mahajan, J.)

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਲਾਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਸਥਾਈ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(2) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਕੋਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਿਸਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 7 ਨਵੰਬਰ, 1960 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ 17 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਨਵੈਨੈਂਸ-ਡੀਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 25 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"25. ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ—(1) ਜਿੱਥੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਇੱਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(4) ਸ੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ "ਹੋ ਸਕਦਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਹੋਵੇਗਾ" ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੋਢੀ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਰਾਮਜੀਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੁਨਰਵਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (2), ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ., ਅਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (3) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ "may" ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ "may" ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ 17 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੱਕ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(6) ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿ ਨਿਯਮ 325 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (xx) ਧਾਰਾ (ਬੀ), ਨਿਯਮ 1, ਅਧਿਆਇ 3-ਬੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਵਾਲੀਅਮ V ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ (xx) ਦੇ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਲਾਰਡ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਜ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।

ਡੀਬੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਮਿਤੀ 18 ਜੁਲਾਈ, 1968।

ਐਮ ਅਹਾਜ਼ਨ, ਜੇ.— (7) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੁਆ, ਜੇ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਬਦ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮ, 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ, "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਜਾਂ "ਮਈ" ਨੂੰ "ਸ਼ੱਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਕੀ ਨਿਯਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

- (1) ILR (1962) 2 ਪੁੰਜ. 712=1962 PLR 629।
- (2) 1960 ਦੇ CW 40 ਨੇ 10 ਨਵੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
- (3) 1960 ਦੇ CW 685 ਨੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

Brij L. ai v. The Central Government and others (Mahajan, J.)

(8) ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕੋ-ਇਕ ਦਲੀਲ ; ਇਹ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਯਮ 25 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦਾਅਵਾ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। 4,000 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਤੇ ਅਨੁਬੰਧ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(9) ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 25 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ। ਮਾਮਲਾ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੁਨਰਵਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ (2), ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ., ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ; ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ "ਸ਼ਾਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਲਿਮਾਈਨ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ (3) ਵਿੱਚ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ., (ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ 1583 ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਯਮ 26 ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਖਿਆ। ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੈਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 26 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ "ਸ਼ਾਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਕੋਟ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 26 ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ "ਸ਼ੈਲ" ਵਜੋਂ। ਨਿਯਮ 25 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 26 ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 26 ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 70 (3) ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ

I.L.R. Punjab and Haryana(1969)t

ਸੰਪੱਤੀ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਥੇ b*en ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। o ਵਿਭਾਗ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਸ਼ੱਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ db& ਕੋਰਡੋਟ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 25 ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਸ਼ੱਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 40 ਅਤੇ 1960 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂ 685 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। .

(10) ਮੈਂ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਪਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮਹਿਜ਼ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਰੁਕਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸਨੇ ਪੇਟੀਟੋਇਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਟ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਜੋ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੈਧ ਨਿਲਾਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿਯਮ 25 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮ 25 ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਯਮ 25 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਅਜੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ

(11) ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ

ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਉਸਦਾ ਸਾਥੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

Brij L. ai v. The Central Government and others (Mahajan, J.)

(12) ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ। 4,000 ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਸਰਹਦੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(13) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ

ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਬਲਰਾਜ ਤੁਲੀ, ਜੱਜ

ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, — ਜਵਾਬਦੇਹ,

ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 237 ਆਫ 1968

24 ਜੁਲਾਈ 1968

I.L.R. Punjab and Haryana(1969)t

ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਸਪਲ ਚੋਣ ਨਿਯਮ (1952) - ਨਿਯਮ 11 - ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਪੈਪ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ - ਸੱਕ